

JÁSZAI MARI CIKKE.

Levél a szerkesztőhöz.

Mikor elutazásakor engem kért meg a lapkorrektúra elvállalására, nem sejtettem, milyen értékes revelációt rejt számomra ez a munka Jászai Mari cikkében.

Mióta résztveszek a nőmozgalomban, számtalanszor megkérdezték tőlem: hogy esik, hogy éppen zseniális asszonyaink nem csatlakoznak valamennyien a mozgalomhoz? Hiszen nekik kellene legerősebben érezniük azt a igazságtalanságot, amely a nő mai helyzetében rejlik. Megvallom, hogy válaszom jóhiszemű, de haragos volt: „Mert hiányzik belőlük a szolidaritás érzése. Ezerszer hallották, hogy ok mennyivel különbek a többi asszonynál, hogy férfias szellemük, stílusuk, energiájuk, karakterük van és sohasem jutott eszükbe, hogy ez a bezsebelt elismerés többi asszonytestvérük rovására megy. Nem érzik, hogy erős kapocs fűzi össze valamennyi asszony sorsát, tartozzék bármelyik társadalmi vagy intellektuális népréteghez.”

És íme, Jászai Mari példája mutatja, hogy a fenti mondás nem illik rá minden zseniális asszonyra. Hiszen Ő, a nagy, aki után bizony megfordulunk, akármilyen divatos kalapot viseljen, mert kiválik a tömegeből külsőleg is, ő érzi, hogy összetartozunk és beleszámítja önmagát is abba a tömegbe, amely önállóság és önérték hiányában

oly mérhetetlen távol esik az ő egyéniségétől. Hogy lehet mégis, hogy a jelenségek igazi okát nem mindenben látja világosan? Miért ad határtalan hálát a sorsnak, hogy ma már senki sincs elzárva a tudás elől, mikor főiskoláinkon is megesik, hogy a művészi vagy tudományos pályára készülő tehetséges leány azt az atyai tanácsot kapja: menjen inkább szobalánynak, szakácsnőnek vagy más effélének? Miért hiszi, hogy éppen a szellemi munkának képezi akadályát a nő fizikumja, mikor a parasztasszony, a házépítőnap számos nő, a két ember helyett dolgozó asszony-munkás osztozik a férfi munkájában: dolgozik ugyanannyit, vagy többet. Hogy a tanuló ifjúság mai esztelen életmódja, súlyosbítva a leányok kevesebb mozgásával és nagyobb hiúságával, ma áldozatokat követel, az csak egyet bizonyít: hogy egész tanítási rendszerünk alapos reformra szorul. A természetes fejlődéstől várom én is a helyzet javulását; de miért ne küzdenénk a fejlődés mesterséges akadályai ellen? És a nagy tragika nem érezné, hogy a testi, lelki éhség harcba kergeti egyrészt azokat, akik elszenvedik, másfelől azokat, akik a szolidaritásból folyólag együtt éreznek ezekkel az éhezőkkel? A nők választójoga éppen úgy, mint a munkásoké, arra fog szolgálni, hogy a fejlődés akadályait elhárítsa és minden embernek megadja – képességének határai között – az érvényesülés lehetőségét. És mikor én, a prózai gondolkodású, szürke lény, irtózáttal gondolok arra, hogy anyagi szempontok salakja mennyire bemocskolja a mai emberek szerelmét: ez a lánglelkű asszony ne érezné, hogy a fészekrakás, tűzhelyalapítás két ember közös munkája kell hogy legyen? Azon nem csodálkozhatom, hogy Jászai Mari a művészet és irodalom légkörében élve, nem vet számot azzal a közgazdasági igazsággal, hogy a productív munkával foglalkozó egyének szaporodásával növekszik a fogyasztóképesség és mindig újabb tere nyílik a termelésnek, szó sem lehet tehát arról, hogy a női munka a férfiakat kenyerről fosztja meg. Evvel a szóáradattal oda akartam konkludálni: most már értem, miért állnak oly hidegen mozgalmunkkal szemben a zseniális asszonyok! Egyszerűen nem látják a szükségét az életküzdelem megkönnyítésének, mikor ők, kiváló tehetségük segélyével olyan játszva győzedelmeskednek az eléjük tornyosuló ezer akadályon. Úgy vannak vele, mint a magasan repülő sas, akt nem látja semmi szükségét annak, hogy az apróbb madarakat, mikor a tenger fölött repülnek, tovább segítse egy-egy hajó, ha kicsiny szárnyuk nem bírja az óriási távolságot.

Csak volna meg minden zseniális asszonyban – de még inkább a sokkal nagyobb számú nem zseniálisban – a szolidaritásnak az a határozott, erős érzése, amely Jászai Mari soraiból szól; akkor nem sok időbe kerülne, hogy hozzánk közeledve megértenék és ne csupán esztétikai szempontból ítélnék meg törekvéseinket.

Tisztelt Szerkesztő! Úgy-e távollétében alaposan kihasználtam az alkalmat? Talán vissza is éltem vele, no, de legalább nem bizza rám egyhamar újból a korrek-túrát! A büntetés kellemes előérzetében szívesen üdvözlö:

GLUCKLICH VILMA.

Idején értem vissza utalásomból, úgy hogy segítő társamat nem terhelheti a visszaélés vádja: készséggel szorítottam ki egy kevésbé aktuális cikket, hogy az illusztris munkatársunk, Jászai Mari, szolidaritását értékelő levélnek hely jusson.

S z e r k.